Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)

29. oktober 2015*

»Præjudiciel forelæggelse — retlig beskyttelse af databaser — direktiv 96/9/EF — artikel 1, stk. 2 — anvendelsesområde — database — topografiske kort — selvstændighed af materiale, der indgår i en database — muligt at adskille det nævnte materiale uden at påvirke dets informative indhold — hensyntagen til formålet med et topografisk kort for brugeren«

I sag C-490/14,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Bundesgerichtshof (forbundsdomstolen, Tyskland) ved afgørelse af 18. september 2014, indgået til Domstolen den 6. november 2014, i sagen:

Freistaat Bayern

mod

Verlag Esterbauer GmbH,

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden for Første Afdeling, R. Silva de Lapuerta, som fungerende afdelingsformand for Anden Afdeling, Domstolens præsident, K. Lenaerts (refererende dommer), og dommerne J.L. da Cruz Vilaça, C. Lycourgos og J.-C. Bonichot,

generaladvokat: Y. Bot

justitssekretær: fuldmægtig V. Tourrès,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 2. september 2015,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Freistaat Bayern ved Rechtsanwälte U. Karpenstein og M. Kottmann

— Verlag Esterbauer GmbH ved Rechtsanwalt P. Hertin

— den tyske regering ved T. Henze, J. Kemper og D. Kuon, som befuldmægtigede

— den belgiske regering ved J.-C. Halleux, L. van den Broeck og C. Pochet, som befuldmægtigede

* Processprog: tysk.

— den spanske regering ved A. Gavela Llopis, som befuldmægtiget

— den franske regering ved D. Segoin, som befuldmægtiget

— den italienske regering ved G. Palmieri, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato S. Fiorentino

— den østrigske regering ved G. Eberhard, som befuldmægtiget

— den polske regering ved B. Majczyna, som befuldmægtiget

— den portugisiske regering ved L. Inez Fernandes og L. da Conceição Esmeriz, som befuldmægtigede

— Det Forenede Kongeriges regering ved J. Kraehling, som befuldmægtiget, bistået af barrister N. Saunders

— Europa-Kommissionen ved T. Scharf og J. Samnadda, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 1, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 96/9/EF af 11. marts 1996 om retlig beskyttelse af databaser (EFT L 77, s. 20).

2 Anmodningen er indgivet i forbindelse med en sag mellem Freistaat Bayern (delstaten Bayern) og Verlag Esterbauer GmbH (herefter »Verlag Esterbauer«), et østrigsk forlag specialiseret inden for samlinger af kort til brug for udflugter, vedrørende en anmodning om ophør støttet på den tyske lov om ophavsret og beslægtede rettigheder (Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte, herefter »UrhG«).

Retsforskrifter

EU-retten

3 9., 10., 12., 14. og 17. betragtning til direktiv 96/9 har følgende ordlyd:

»(9) [D]atabaser er et vigtigt redskab med henblik på udvikling af et informationsmarked i Fællesskabet; dette redskab kan også være nyttigt på mange andre områder.

(10) [D]en eksponentielle vækst i Fællesskabet og på verdensplan i den informationsmængde, der produceres og behandles årligt inden for alle sektorer af handel og industri, kræver, at der foretages investeringer i avancerede informationsbehandlingssystemer i samtlige medlemsstater.

[...]

(12) [I]nvesteringer i moderne informationslagrings- og informationssøgningssystemer vil ikke finde sted i Fællesskabet, medmindre der indføres en sikker og ensartet retlig ordning til beskyttelse af databasefremstillernes rettigheder.

[...]

(14) [D]en beskyttelse, dette direktiv giver, bør udvides til også at omfatte ikke-elektroniske databaser.

[...]

(17) [B]egrebet »database« bør forstås som omfattende samlinger af værker, hvad enten de er litterære, kunstneriske, musikalske eller af anden art, eller af materiale som tekst, lyd, billeder, tal, fakta og data; der skal være tale om samlinger af værker, data eller andet selvstændigt materiale, der er struktureret systematisk eller metodisk, og som kan konsulteres individuelt [...]«

4 Artikel 1 i direktiv 96/79 med overskriften »Anvendelsesområde« fastsætter følgende:

»1. Dette direktiv vedrører den retlige beskyttelse af databaser, uanset deres form.

2. I dette direktiv forstås ved »database« en samling af værker, data eller andet selvstændigt materiale, der er struktureret systematisk eller metodisk og kan konsulteres individuelt ved brug af elektronisk udstyr eller på anden måde.

[...]«

Tysk ret

5 UrhG's § 87a med overskriften »Definitioner« gennemfører i stk. 1, første punktum, artikel 1, stk. 2, i direktiv 96/9 i tysk ret.

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

6 Delstaten Bayern udgiver via delstatens kontor for opmåling og geoinformation (Landesamt für Vermessung und Geoinformation) topografiske kort i målestokken 1:50 000, som dækker hele delstaten Bayern. Verlag Esterbauer er et østrigsk forlag, som bl.a. udgiver atlasser, rejsebøger og geografiske kort til brug for cyklister, mountainbikeryttere og inline-rulleskøjteløbere.

7 Delstaten Bayern var af den opfattelse, at Verlag Esterbauer uretmæssigt anvendte deres topografiske kort og havde overtaget de data, der ligger til grund for disse kort, til fremstillingen af sine egne kort. Den anlagde således sag ved Landgericht München (den regionale ret i München) med henblik på, at det fastsloges, at denne praksis skulle ophøre og Verlag Esterbauer pålægges at betale en erstatning. Denne ret i første instans gav delstaten Bayern medhold på alle punkter.

8 Herefter iværksatte Verlag Esterbauer appel for Oberlandesgericht München (den højere regionale domstol i München), som delvist ophævede Landgericht Münchens dom. Oberlandesgericht gav kun tilladelse til »revisionsanke« for Bundesgerichtshof (forbundsdomstolen), i det omfang den havde afvist delstaten Bayerns påstande støttet på reglerne om beskyttelse af databaser i UrhG's § 87a ff.

9 Bundesgerichtshof (forbundsdomstolen) rejser i denne sammenhæng spørgsmål om anvendelsesområdet for direktiv 96/9 og om de af delstaten Bayern fremstillede topografiske korts eventuelle omfattelse af begrebet »database« som omhandlet i dette direktivs artikel 1, stk. 2.

Nærmere bestemt ønsker den forelæggende ret oplyst, om de data, der angiver koordinaterne for visse punkter på jordoverfladen, kan kvalificeres som »selvstændigt materiale« som omhandlet i denne bestemmelse.

10 På denne baggrund har Bundesgerichtshof (forbundsdomstolen) besluttet at udsætte sagen og forelægge følgende præjudicielle spørgsmål for Domstolen:

»Ved besvarelsen af spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger en samling af selvstændigt materiale som omhandlet i artikel 1, stk. 2, i direktiv 96/9[…], fordi materialets bestanddele kan adskilles fra hinanden, uden at værdien af deres informative indhold herved påvirkes, er enhver tænkelig informationsværdi afgørende, eller kun den værdi, der skal fastsættes på grundlag af det formål, som den pågældende samling er bestemt til, og under hensyntagen til den heraf følgende typiske brugeradfærd?«

Om det præjudicielle spørgsmål

11 Med sit spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 1, stk. 2, i direktiv 96/9 skal fortolkes således, at de geografiske data, som er udtrukket fra et topografisk kort med henblik på fremstilling og salg af et andet kort, bevarer en tilstrækkelig informativ værdi, efter at de er blevet udtrukket, til at kunne kvalificeres som »selvstændigt materiale« i en »database« som omhandlet i den nævnte bestemmelse.

12 I denne henseende skal det indledningsvis bemærkes, at Domstolen allerede har fastslået, at det er i overensstemmelse med det formål, der forfølges af EU-lovgiver, at give begrebet »database« som omhandlet i direktiv 96/9 en bred betydning, som er frigjort fra overvejelser af formel, teknisk eller materiel art (jf. domme Fixtures Marketing, C-444/02, EU:C:2004:697, præmis 20, og Ryanair, C-30/14, EU:C:2015:10, præmis 33).

13 Det fremgår nemlig af det nævnte direktivs artikel 1, stk. 1, at direktivet vedrører den retlige beskyttelse af databaser »uanset deres form«.

14 I denne henseende præciserer 17. betragtning til direktiv 96/9, at begrebet database skal forstås som omfattende »samlinger af værker, hvad enten de er litterære, kunstneriske, musikalske eller af anden art, eller af materiale som tekst, lyd, billeder, tal, fakta og data« (jf. dom Fixtures Marketing, C-444/02, EU:C:2004:697, præmis 23). Det fremgår desuden af det nævnte direktivs 14. betragtning, at den beskyttelse, direktivet giver, både vedrører elektroniske databaser og ikke-elektroniske databaser.

15 Den analoge karakter af de i hovedsagen omhandlede topografiske kort, som krævede en digitalisering af dem ved brug af en scanner med henblik på en individuel anvendelse ved hjælp af et grafisk program, udgør derfor ikke en hindring for anerkendelsen af kvalifikationen som »database« som omhandlet i det samme direktiv.

16 Domstolen har også fastslået, at begrebet »database« som omhandlet i direktiv 96/9 i forbindelse med denne vide fortolkning afleder sin særlige beskaffenhed fra et funktionelt kriterium (jf. dom Fixtures Marketing, C-444/02, EU:C:2004:697, præmis 27). Som det fremgår af 9., 10. og 12. betragtning til det nævnte direktiv, har den retlige beskyttelse, der er indført ved direktivet, til formål at fremme gennemførelsen af datainformationslagrings- og datainformationssøgningssystemer med henblik på at bidrage til udviklingen af informationsmarkedet i en sammenhæng, der er præget af en eksponentiel vækst i den informationsmængde, der produceres og behandles årligt inden for alle aktivitetssektorer (jf. domme Fixtures Marketing, C-46/02, EU:C:2004:694, præmis 33, The British Horseracing Board m.fl., C-203/02, EU:C:2004:695, præmis 30, Fixtures Marketing, C-338/02, EU:C:2004:696, præmis 23, og Fixtures Marketing, C-444/02, EU:C:2004:697, præmis 39).

17 Kvalifikationen som »database« som omhandlet i artikel 1, stk. 2, i direktiv 96/9 er således betinget af, at der foreligger en samling af »selvstændigt materiale«, dvs. af bestanddele, der kan adskilles fra hinanden, uden at værdien af deres informative, litterære, kunstneriske eller musikalske indhold eller indhold af anden art derved bliver påvirket (jf. dom Fixtures Marketing, C-444/02, EU:C:2004:697, præmis 29).

18 Hvad angår analogiske topografiske kort har Verlag Esterbauer og Europa-Kommissionen henvist til den omstændighed, at de bestanddele, der kan adskilles fra hinanden, som skal tages i betragtning, består af to former for data, som dels er »geografiske koordinatpunkter«, dvs. den nummererede kode, der svarer til et bestemt koordinatpunkt på det todimensionale enhedsnet, dels »signaturen«, dvs. den nummererede kode, der anvendes af kortfremstilleren for at angive et enkelt element, f.eks. en kirke. De har bemærket, at den informative værdi af disse data næsten vil være lig nul, efter at disse data er blevet udtrukket fra det topografiske kort, i det omfang hvor – for så vidt angår det nævnte eksempel – signaturen af »kirke«, angivet på et bestemt geografisk koordinatpunkt, ikke gør det muligt, uden yderligere oplysninger om kirkens lokalisering, at fastslå, at kirken befinder sig i en bestemt by eller en bestemt landsby.

19 I denne henseende bemærkes det, at topografiske kort som de i hovedsagen omhandlede fungerer som grundlæggende produkter, på baggrund af hvilke biprodukter fremstilles ved en selektiv udtrækning af disses bestanddele. I hovedsagen har Verlag Esterbauer gennem digitalisering udtrukket geografiske data fra delstaten Bayerns topografiske kort over stier til brug for cyklister, mountainbikeryttere og inline-rulleskøjteløbere.

20 Det fremgår dels af retspraksis, at ikke kun et individuelt data, men også en samling af data kan udgøre »selvstændigt materiale« som omhandlet i artikel 1, stk. 2, i direktiv 96/9 (jf. domme Fixtures Marketing, C-444/02, EU:C:2004:697, præmis 35, og Football Dataco m.fl., C-604/10, EU:C:2012:115, præmis 26).

21 Artikel 1, stk. 2, i direktiv 96/9 er derfor ikke til hinder for, at de i denne doms præmis 18 nævnte data eller en større samling af data, såsom geografisk data vedrørende stier til brug for cyklister, mountainbikeryttere og inline-rulleskøjteløbere, kan betragtes som et »selvstændigt materiale« som omhandlet i den nævnte bestemmelse, dog forudsat at udtrækningen af de nævnte data fra det pågældende topografiske kort ikke påvirker værdien af deres informative indhold som omhandlet i den retspraksis, der er nævnt i denne doms præmis 17.

22 Dels har Domstolen fastslået, at værdien af det informative indhold af materiale fra en samling ikke påvirkes som omhandlet i den nævnte retspraksis, hvis dette materiale har en selvstændig informationsværdi, efter det nævnte materiales udtrækning fra den pågældende samling (jf. domme Fixtures Marketing, C-444/02, EU:C:2004:697, præmis 33, og Football Dataco m.fl., C-604/10, EU:C:2012:115, præmis 26).

23 Det skal i denne henseende bemærkes, at oprettelsen af en database, hvilket direktiv 96/9, som det fremgår af denne doms præmis 16, har til formål at fremme ved den retlige beskyttelse, som direktivet har indført, kan give det materiale, som indgår i denne database, en merværdi ved, at dette materiale struktureres på en systematisk eller metodisk måde og kan konsulteres individuelt. Selv om værdien af et materiale i en samling øges ved, at det struktureres i en samling, kan udtrækningen af materialet fra den nævnte samling give anledning til et tilsvarende fald i værdien, der imidlertid ikke påvirker dets kvalifikation som »selvstændigt materiale« som omhandlet i artikel 1, stk. 2, i direktiv 96/9, forudsat at dette materiale bevarer en selvstændig informativ værdi.

24 Det følger heraf, at et fald i den informative værdi af et materiale, som er forbundet med dets udtrækning fra den samling, hvori det indgår, ikke nødvendigvis udelukker, at dette materiale kan være omfattet af begrebet »selvstændigt materiale« som omhandlet i artikel 1, stk. 2, i direktiv 96/9, forudsat at det nævnte materiale bevarer en selvstændig informativ værdi.

25 Hvad angår den forelæggende rets spørgsmål om vurderingen af den selvstændige værdi af det materiale, der indgår i topografiske kort såsom de i hovedsagen omhandlede, og navnlig spørgsmålet om, hvorvidt denne værdi skal vurderes på baggrund af sådanne korts formål eller den brug, som en typisk bruger antages at ville gøre heraf, skal det bemærkes, at der er mange mulige anvendelser af topografiske kort, såsom planlægning af en rejse mellem to steder, forberedelse af en cykeltur, søgning efter navnet på og lokaliseringen af en vej, en by, en flod, en sø eller et bjerg, bredden af et vandløb eller højden på et landskab.

26 Foruden den vanskelighed, der består i at fastlægge et hovedformål eller en typisk bruger af en samling såsom et topografisk kort, vil anvendelsen af et sådant kriterium til vurderingen af den selvstændige informative værdi af det materiale, der indgår i en samling, være i strid med EU-lovgivers ønske om at give begrebet database en bred rækkevidde.

27 Det fremgår således af Domstolens praksis og navnlig af dom Fixtures Marketing (C-444/02, EU:C:2004:697), at den selvstændige informative værdi af et materiale, som er udtrukket af en samling, skal vurderes på baggrund af informationsværdien – ikke for en typisk bruger af den pågældende samling, men for hver enkelt tredjemand, der er interesseret i det materiale, som er udtrukket. I den nævnte dom fastslog Domstolen nemlig, at de oplysninger om en fodboldkamp, som var blevet udtrukket af et selskab, der afholder hasardspil, fra en samling, som var blevet oprettet af arrangørerne af et fodboldmesterskab, og som indeholdt oplysninger vedrørende alle kampene i forbindelse med det nævnte mesterskab, havde en selvstændig værdi, idet de gav interesserede tredjemænd, dvs. kunderne hos det selskab, der afholder hasardspil, de relevante oplysninger (jf. dom Fixtures Marketing, C-444/02, EU:C:2004:697, præmis 34).

28 Derfor udgør dataene i en samling, som udnyttes økonomisk på en selvstændig måde, såsom dataene udtrukket af Verlag Esterbauer fra delstaten Bayerns topografiske kort, »selvstændigt materiale« i en »database« som omhandlet i artikel 1, stk. 2, i direktiv 96/9, eftersom de nævnte data, efter de er blevet udtrukket, giver kunderne hos det selskab, der udnytter disse data, relevante oplysninger.

29 På denne baggrund skal spørgsmålet besvares med, at artikel 1, stk. 2, i direktiv 96/9 skal fortolkes således, at de geografiske data, som udtrækkes af en tredjemand fra et topografisk kort med henblik på fremstilling og salg af et andet kort, bevarer en tilstrækkelig informativ værdi, efter at de er blevet udtrukket, til at kunne kvalificeres som »selvstændigt materiale« i en »database« som omhandlet i den nævnte bestemmelse.

Sagens omkostninger

30 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Anden Afdeling) for ret:

Artikel 1, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 96/9/EF af 11. marts 1996 om retlig beskyttelse af databaser skal fortolkes således, at de geografiske data, som udtrækkes af en tredjemand fra et topografisk kort med henblik på fremstilling og salg af et andet kort, bevarer en tilstrækkelig informativ værdi, efter at de er blevet udtrukket, til at kunne kvalificeres som »selvstændigt materiale« i en »database« som omhandlet i den nævnte bestemmelse.

Underskrifter